

Genç Yaşta Kaybedilen Bir Değer: Tıbb-ı Adlî Müderrisi Dr. Vasfi Bey (1884-1924)

As An Early Lost Value: Forensic Medicine Professor Dr. Vasfi Bey (1884-1924)

Rıfat Vedat Yıldırım

Yrd. Doç. Dr. Başkent Üniversitesi Tıp Fakültesi, Tıp Tarihi ve Etik A.D.
orcid.org/0000-0001-8982-7239

ÖZ

1884 yılında İstanbul'da doğan Dr. Vasfi Bey, 1899'da girdiği Mekteb-i Tıbbiye-i Mülkiye'yi 1905'te birincilikle bitirmiştir. 1908 senesinde açılan sınavı kazanıp Paris Tıp Fakültesi Adlî Tıp Enstitüsü'ne gitmiştir. Prof. Thoinot'un yanında uzmanlığını tamamladıktan sonra 1911'de geri dönmüştür. 1912'de sınavla tıbb-ı kanunî müderris muavinliğine atanmıştır. Sonrasında ise Tababet-i Adliye müdür muavinliği ve müdürlüğü görevlerinde bulunmuştur. 1919'da Dr. Bahaettin Şakir'in yerine müderrisler meclisince müderris olarak seçilmiştir. Dr. Vasfi Bey 1923 yılından 1924'teki vefatına kadar Tıp Fakültesi reisiği de yapmıştır.

Anahtar Sözcükler: Dr. Vasfi Bey, adli tıp, adli tıp eğitimi

ABSTRACT

Dr. Vasfi was born in 1884 in Istanbul. He had begun his medical education in 1899 in Ottoman Civilian Medical School, an graduated ranking first in class. In 1908 he won the exam and went to the Institute of Forensic Medicine at the Paris Medical School. After completing his expertise with Prof. Thoinot, he returned to Istanbul in 1911. In 1912, he was appointed to the assistant professor of forensic medicine by passing exam. Subsequently, he served as asistant director and director of Forensic Medicine Institute. In 1919, he was chosen as a forensic medicine professor instead of Dr. Bahaettin Şakir by professors' board of medical school. Dr. Vasfi served as dean of medical school from 1923 to his dead in 1924.

Key Words: Dr. Vasfi Bey, forensic medicine, forensic medicine education

Lokman Hekim Dergisi, 2017;7(3):200-210

Geliş Tarihi – Received:14.04.2017 Kabul Tarihi - Accepted: 16.06.2017

İletişim-Correspondence Author: Rıfat Vedat Yıldırım, Başkent Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıp Tarihi ve Etik AD - Başkent University Faculty of Medicine, Department of Medical History and Ethics, Ankara - Türkiye. rvyildirim@hotmail.com, rvyildirim77@gmail.com

GİRİŞ

Dr. Vasfi Bey (1884-1924) Türkiye’de adli tıp eğitiminde ve Türk tıp tarihi içerisinde adı geçen ve fakat değerinin ve öneminin üzerinde ziyadesiyle durulmamış bir şahsiyettir (Şekil 1). Bu araştırmanın amacı Dr. Vasfi’nin biyografisini ana hatları ile ortaya koymak ve Türk tıp eğitim tarihine bu nokta-ı nazardan bir ışık tutmaktır. Tababet-i Adliye müdür muavinliği ve sonradan müdürlüğü ve Sıhhiye Müdüriyet-i Umumiyesi Teşkilatı Tababet-i Adliye Şubesi müdürlüğü görevlerinde bulunan Dr. Vasfi Bey 1919-1924 yılları arasında İstanbul Darülfünunu Tıp Fakültesi’nde adli tıp derslerini okutmuştur. Adli tıp eğitimi Mekteb-i Tıbbiye’de 1846 yılında başlamış olmasına rağmen hangi program dahilinde verildiği tam olarak bilinmemektedir. Dr. Vasfi Bey’in ders verdiği süre içerisinde basılan Talebe Rehberleri’nde kendisinin hangi program dahilinde ders verdiği görülmektedir. Ayrıca Dr. Vasfi Bey yazdığı adli tıba ait kitaplarla da alana önemli katkılar sağlamıştır. 1923-1924 yılları arasında Tıp Fakültesi reisiği de yapan Dr. Vasfi, genç Türkiye Cumhuriyeti’nin ilk yılında genç yaşta kaybedilen bir değer olarak tıp tarihi içinde önemli bir yere sahiptir.

Şekil 1. Dr. Vasfi Bey’in iki fotoğrafı

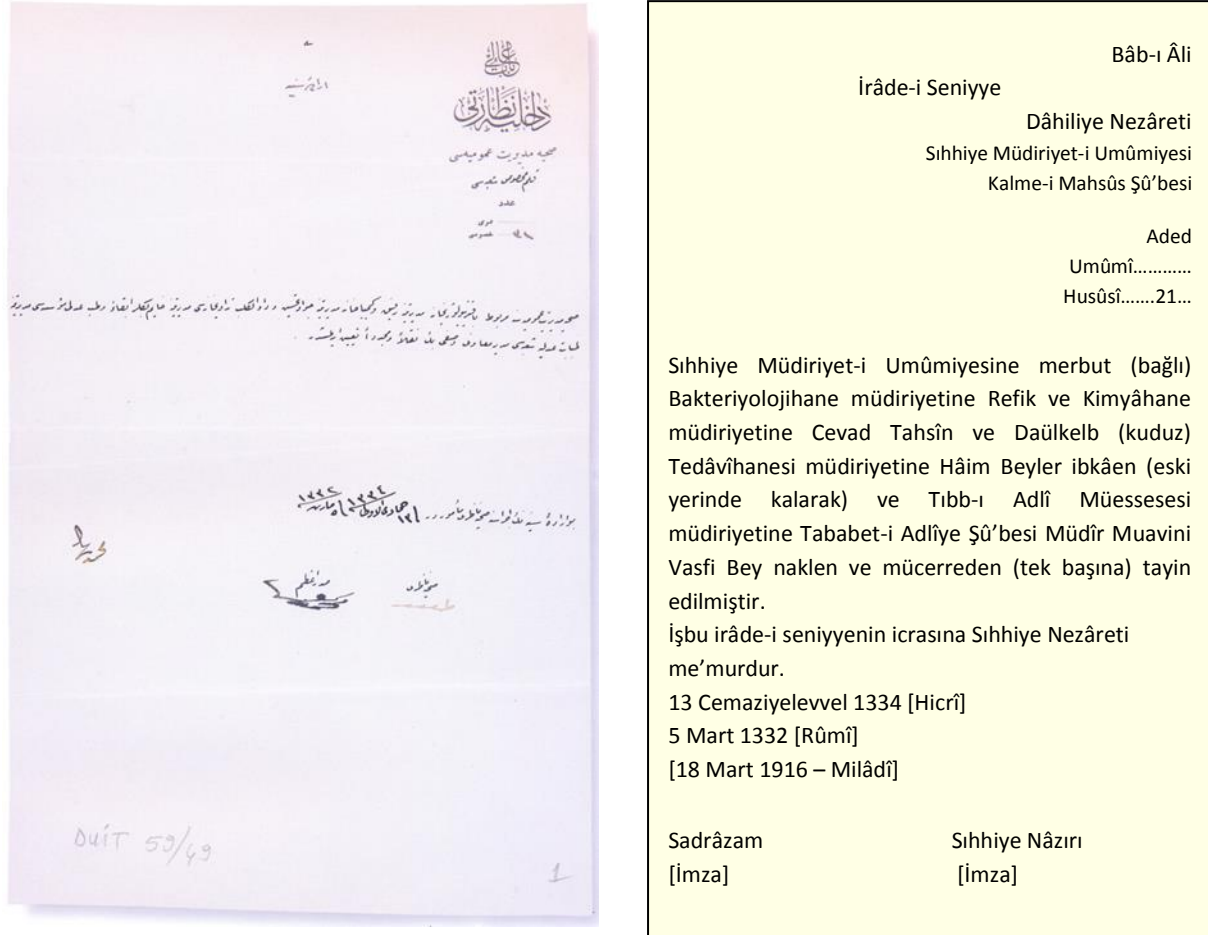
DR. VASFİ BEY’İN BİYOGRAFİSİ

Vasfi Bey, 1300/1884 yılında İstanbul’da doğmuştur. Babası Tabip Kolağası-Önyüzbaşı Emin İbrahim Bey’dir. İlk ve orta öğrenimini Numune-i Terakki Mektebi’nde tamamlamış ve 1314/1899’da sınavla Kadırga’daki Mekteb-i Tıbbiye-i Mülkiye’ye (Sivil Tıp Okulu) girmiş ve 1905’te birincilikle mezun olmuştur. 1908 senesinde Avrupa’ya öğrenci göndermek için açılan sınavı kazanarak Paris Tıp Fakültesi Adli Tıp Enstitüsü’ne gönderilmiştir. Prof. Thoinot’un yanında uzmanlık yaparak 1911’de memlekete geri dönmüştür.¹ 1912’de sınavla tıbb-ı kanunî müderris muavinliğine (adli tıp doçentliği) atanmıştır.

Dr. Vasfi 1914 yılında Şefler Hadisesiⁱ ile istifa eden 14 şefin arasında bulunmaktadır. Ancak bu istifa eden şeflerden Dr. Vasfi’nin de içlerinde bulunduğu altısı geri dönmüştür.²

ⁱ Şefler hadisesi ile ilgili olarak şunlar söylenebilir: 1909 senesinde Darülfünun-ı Osmanî Tıp Fakültesi’nin kuruluşu sırasında Cemil [Topuzlu] Paşa’nın önderliğinde kadrolarda geniş bir tasfiye yapılmıştır. Sonrasında muallim muavinliği (doçent) kadrolarına atanacak düzeyde kimse bulunmadığı gerekçesiyle bu kadrolar

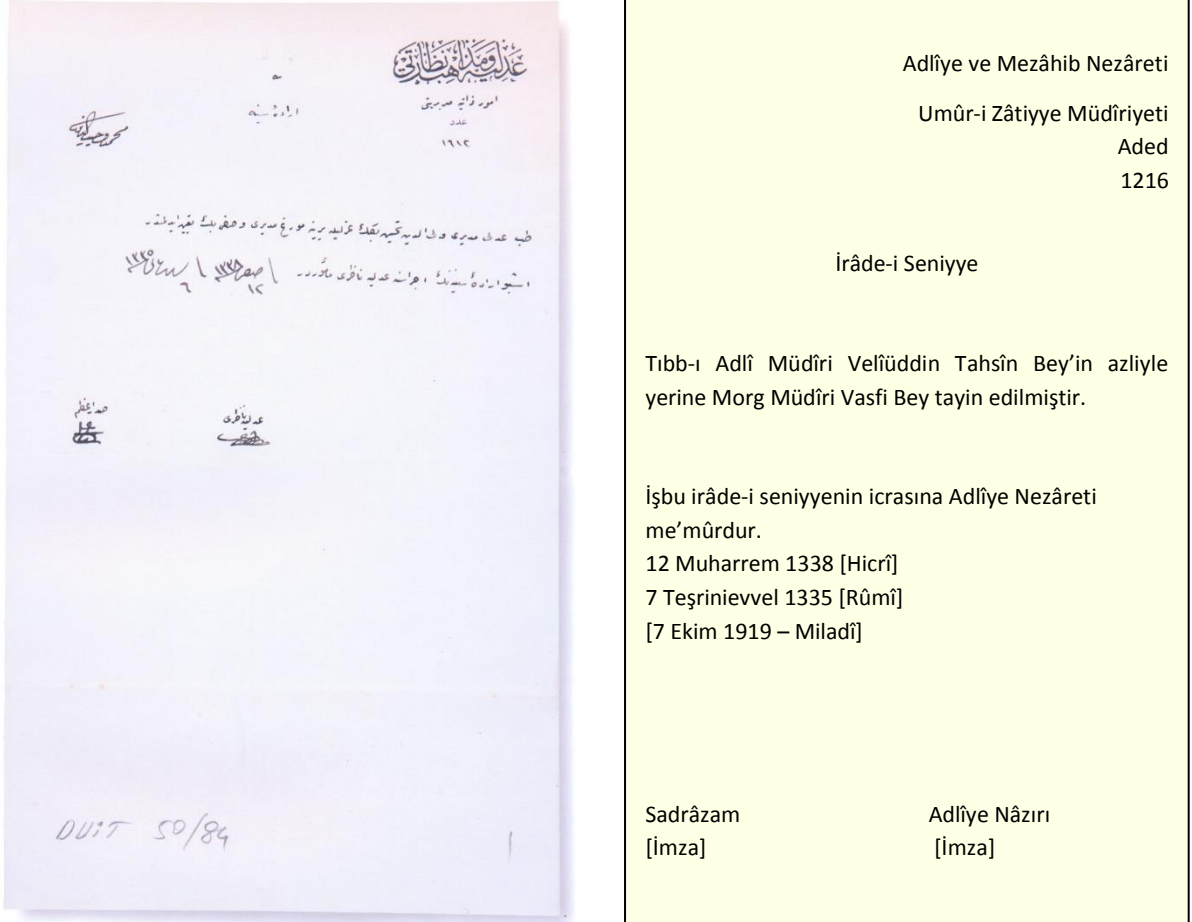
On sekiz Mart 1916 tarihinde daha önce Tababet-i Adliye Müdür Muavini (Adli Tıp Kurumu Müdür Yardımcısı) olan Dr. Vasfi, bu kurumun müdürlüğüne getirilmiştir. Tababet-i Adliye Müdür Muavini Vasfi Bey'in Adli Tıp Kurumu Müdürü olarak tayin edildiğine dair 18 Mart 1916 tarihli bir arşiv belgesi bulunmaktadır (Şekil 2).³

Şekil 2. 18 Mart 1916 tarihli arşiv belgesi ve tercümesi

kaldırılarak yerine çok sayıda asistanlık kadrosu tahsis edilmiştir. Bu durumda da mevcut muallim muavini kadrolarında bulunanların önemli bir bölümü klinik veya laboratuvar şefi olarak atanmıştır. Bu kişiler ve daha sonra kadroya alınan şefler aynı zamanda muallim muavinlerinin görevlerini de yerine getirdiklerinden bir süre sonra unvanlarının muallim muavini olarak değiştirilmesini istemişlerdir. Bu da fakülte içerisinde huzursuzluk yaratmıştır. Hatta hocalar arasında ayrılıklar ortaya çıkmaya başlamıştır. Fakülte içinde giderek büyüyen bu ayrılık öğrencilerin de işin içine katılmasıyla büyük bir sürtüşmeye dönüşmüştür. Araya Balkan Savaşı girmiş, bazı şefler savaşa katılmış ve döndüklerinde yeni huzursuzluklar baş göstermiş ve ara verilen mücadele yeniden alevlenmiştir. Fakültenin içinde bulunduğu durumu eleştiren şefler kadrolarda bir düzenleme yapılması gerektiğini dile getirmişler ve bu durum da karşıt gruptaki hocalar tarafından kendilerinin yerine geçmek için yapılan bir hareket olarak yorumlanmıştır. Genç şeflerin bir grup hoca ile birlikte giriştikleri kadro düzenlenmesi hareketi Âkil Muhtar Bey'in manevrası ile tersine dönmüş ve 14 şef istifa etmek zorunda bırakılmıştır. İstifa eden şefler: Kâtib-i Umûmî ve Bakteriyoloji Şefi Server Kâmil [Tokgöz], Dahiliye Müdürü ve Dahiliye Şefi Talha [Yusufl], Serîriyât-ı Dahiliye Şefleri Neşet Ömer [İrdelp], Süreyya Ali [Kayacan] ve Tevfik Salim [Sağlam], Teşrih Şefi Mahir [Tokay], Tıbb-ı Kanunî Şefi Vasfi, Teşrih-i Marazî Şefi Saim Ali [Dilemre], Kimya Şefi İsmail, Fenn-i Tedavi-i Tecrübevî ve Serîriyât-ı Tedavi Şefi İbrahim Ethem [Ulagay], Serîriyât-ı Üzniye Şefi Haydar İbrahim [Aydar], Serîriyât-ı Nisaiye Şefleri Hikmet [Gizer] ile Mahmut Ata [Bayata] ve Muallim Muavini Adnan [Adıvar]'dır. İstifa eden 13 şefin yerine yenilerinin alınması için sınav açılmış ve istifa edenlerden altısı dışardan gelen baskılar nedeniyle geri dönmüşlerdir. Geri dönenler Adnan [Adıvar], Neşet Ömer [İrdelp], Süreyya Ali [Kayacan], Talha [Yusufl], Vasfi ve Saim Ali [Dilemre]'dir. Bkz: Dölen E. Türkiye Üniversite Tarihi 1: Osmanlı Döneminde Darülfünun 1863-1922, İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları; 2009. pp. 423-432.

Bin dokuz yüz on dokuzda yurtdışına çıkan Dr. Bahaettin Şakir'in yerine müderrisler meclisince (profesörler kurulu) yerine müderris (profesör) seçilmiştir. Vasfi Bey aynı yıl Sıhhiye Müdüriyet-i Umumiyesi Teşkilatı Tababet-i Adliye Şubesi (Sağlık Genel Müdürlüğü Teşkilatı'nın Adli Tıp Şubesi) Müdürlüğü'ne ve Meclisi Reisliği'ne (Meclis Başkanlığı) de ek görev olarak atanmıştır. Vasfi Bey'in Sıhhiye Müdüriyet-i Umumiyesi Teşkilatı Tababet-i Adliye Şubesi Müdürlüğü'ne atandığına dair 7 Ekim 1919 tarihli bir arşiv belgesi bulunmaktadır (Şekil 3).⁴

Şekil 3. 7 Ekim 1919 tarihli arşiv belgesi ve tercümesi

Dr. Vasfi Bey, 18 Eylül 1923'ten 23 Haziran 1924 tarihine kadar Tıp Fakültesi Dekanlığı da yapmıştır.¹ Dr. Vasfi Bey Tıp Fakültesi reisliği sırasında Şubat 1924'te Darülfünun Emîni İsmail Hakkı [Baltacıoğlu] Bey, Edebiyat Fakültesi Reisi Köprülüzade Fuad [Köprülü] Bey, Hukuk Fakültesi Reisi Aynîzade Tahsin Bey ve Fen Fakültesi müderrislerinden Şükrü [Sayan] Bey'den oluşan bir heyetle beraber Ankara'ya gitmiştir. Bu ziyaretin amacı Darülfünun'un ihtiyaçlarını Maarif Vekâleti'ne anlatmak idi. Heyet Başvekil İsmet [İnönü] Paşa ile görüşmüş, sonrasında da Gazi Mustafa Kemal Paşa'ya saygılarını sunmak üzere İzmir'e hareket edilmiş. Gazi Mustafa Kemal Paşa ile tanışan heyet kendisine laiklik ve hilafet konusundaki görüşlerini bildirmiş ve inkılâplar konusunda Gazi'nin yanında olduklarını belirtmiştir.⁵

Dr. Vasfi Bey çok genç bir yaşta 1924 yılında vefat etmiştir.¹

Dr. Vasfi Bey'in ölümü üzerine, Dr. Neşet Ömer İrdelp, Darülfünun Tıp Fakültesi Mecmuası'na aşağıdaki yazıyı yazmıştır:⁶

“Vasfi'nin aramızdan hiç muhtemel olmayan bir zamanda ufûlü (ölümü), Tıp Fakültesi'nde, tıp tababetinde ve adliyemizde ne büyük bir boşluk bıraktı. Vasfi'nin ebedi ziyâi (vefâtı) ile Tıp Fakültesi en mühim, en cevval ve en muktedir erkânından (önde gelen kişilerinden) birini, adlî tababetimiz hukukî müessesisini (kurucusunu), insanlar da mükemmel bir insanı kaybettiler.

Bu samimi arkadaşımı kaybetmekle duyduğum elem, bütün kendisini tanıyan meslektaşlarında, daha doğrusu Türk tababetinde azîm (büyük) ve elîm (kederli) bir akis (yankı) hâsıl etti (meydana getirdi). Vasfi, Avrupa'da tekemmül etmiş (olgunlaşmış), hocalarına kabiliyetini tanıttırması ve arkadaşları arasında vüs'at-i malumat (bilgisinin genişliği) ve selamet-i beyan (ifadelerindeki düzgünlüğü) ve dürüstî-i muhakeme (yargılarındaki dürüstlüğü) ile temeyyüz etmiştir (kendini göstermiştir).

Vasfi istikâmet (doğruluk), mahvîyet (alçakgönüllülük), hüsn-ü niyet (iyi niyet) ve zekâsıyla pek çabuk tebarüz etmiş (ortaya çıkmış, görünür olmuş) ve genç yaşında Tıp Fakültesi riyaasetini (reisliğini, dekanlığını) ihraz etmişti (elde etmişti).

Bin sekiz yüz seksen dörtte İstanbul'da tevellüt eden (doğan) Vasfi, ibtidaî-i tâli tahsilini (ortaokul öğrenimini) Numune-i Terakki Mektebi'nde ikmâl ederek (tamamlayarak) 1899'da Kadırga'daki Mekteb-i Tıbbiye-i Mülkiye'ye (Sivil Tıp Mektebi'ne) dahil olmuş ve 1905'te birincilikle tabip rûusu (belgesi) alarak 1908'de hükümet tarafında açılan müsabaka (yarışma) imtihanında (sınavında) ihraz-ı muvaffakiyetle (başarı elde ederek) tıbb-ı adlî (adli tıp) tahsili (öğrenimi) için Paris Tıp Fakültesi'ne i'zam edilmiş (gönderilmiş) ve tıbb-ı adlî müessesesinden 1911'de mezuniyet rûusu alarak vatanına avdet etmiştir. Bir sene sonra açılan tıbb-ı kanunî dersi müderris muavinliğine (doçentliğine) müsabaka imtihanı ile tayin edilmiştir.

Vasfi dersleriyle, hocasıyla beraber neşrettiği (yayımladığı) asâriyle (eserleriyle) pek çabuk temeyyüz etmiş ve kürsü inhilâl edince (dağılınca) 1919'da meclis-i müderrisinin (profesörler kurulunun) azim ekseriyetiyle (büyük çoğunluğuyla) tıbb-ı kanunî müderrisliğine (profesörlüğüne) intihab edilmiştir (seçilmiştir).

Vasfi'nin bu ateş-i zekânın (zeka ateşinin), bu timsal-i sa'yin (gayret timsalinin) faaliyeti iki sahada tecellî etmiştir (belirmiştir): tıbb-ı kanunî dersi (adli tıp dersi), tıbb-ı adlî müessesesi (Adli Tıp Kurumu). Vasfi belîğ (hitabeti kuvvetli), sanatkâr, mükemmel bir hoca idi. Ne kadar yazık ki ölüm bu genç üstadı eserini itmâm etmeden (tamamlamadan) aldı götürdü. Vasfi yaşamalıydı. Üstattan müstakbel (gelecekteki) tababet-i adliyemiz (adli tıbbımız) neler me'mul ediyor idi (ortaya çıkıyordu). Vasfi Avrupa'da tahsil zamanında bile zekâsını üstadı (Thoinaut)ya bile takdir ettirmeye muvaffak olmuş (başarmış) ve mesâîsiyle (çalışmalarıyla) garb müdevvenat-ı tıbbiyesinde (Batıdaki tıp literatürüne) ismini zikrettirmişti (söyletmmişti).

Vasfi tıbb-ı adlî müessesesini (Adli Tıp Kurumunu) tababet-i adliyenin (adli tıbbın) muhakeme-i temyizi (temyîz mahkemesi) hâline getirmeye çalıştı. Enstitünün Türkiye'ye adliye tabipleri yetiştirmesini temin için bu sene ayrılan altı genç tabibin tahsil ve terbiyesini bizzat deruhte etmişti (kendisi üzerine almıştı). Üstadın en büyük emeli tababet-i adliyeyi kâmil (eksiksiz) bir ihtisas (uzmanlık) haline koymaktı, temenni ederim ki: ahlaflı (kendinden sonra gelenler) yarım kalan bu eseri tamamlasınlar.

Vasfi tababet-i rûhîyede (psikiyatri) de tam bir behre (hisse, yetki) sahibi idi. Üstat kadar mesleğine sadık kalmış samimi, vefakar bir hocaya az tesadüf olunur. Elhâsıl Vasfi Türk tababetinin mabihil-iftiharı olan (kendisiyle övünülen) bir âlimdi. Tıp Fakültesi bir rüknünü (temel direğini) daha kaybetti. Vasfi aramızdan gitti, fakat gönüllerimizde yaşamaktadır ve ilelebet (sonsuz kadar) yaşayacaktır.

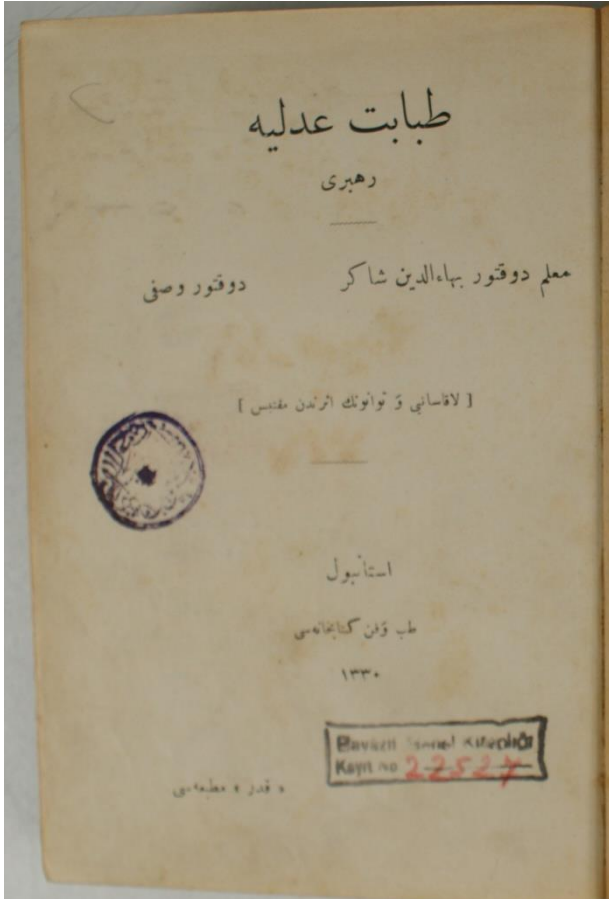
Genç yaşta tarihe karışan üstadın elemde (kederli, keder görmüş) ailesine, arkadaşlarına ve samimî dostlarına beyan-ı taziyeti (taziye beyanını) bir vecibe (görev) bilirim.”

DR. VASFİ BEY'İN ESERLERİ

Dr. Vasfi Bey'in Dr. Bahaettin Şakir ile birlikte hazırladıkları eserler

Tababet-i Adliye Rehberi

Tababet-i Adliye Rehberi (Şekil 4) içerik olarak iki bölüme ayrılmıştır. İlk kısım “Tababet-i İlmiye (Tıp Bilimi)”, ikinci kısım “Tababet-i Adliye” başlıklıdır.⁷ Birinci kısımda ülkemizdeki tıp uygulamalarına ait düzenlemeler bulunmaktadır. Bunun içinde hekim nasıl olmalıdır, kimler tıp ile ilgilenir, yurt dışında tıp eğitimi alanların ülkemizde hekimlik yapabilmeleri için ne yapmaları gerekir gibi soruların üzerinde durulmuştur.⁷ Bunun ardından Tababet-i Belediye Nizamnamesi (Belediye Tıp Kanunu) ve konularla ilgili Ceza Kanunu maddeleri açıklanmaktadır.⁷

Tababet-i Adliye	
Rehberi	
Muallim Doktor Bahaeddin Şakir	Doktor Vasfi
Lakasaniye (Lacassagne) ve Tuanot (Thoinot)'un asârından (eserlerinden) muktebes (alıntı)	
İstanbul	
Tıp ve Fenn Kütüphanesi	
1330	
Kader Matbaası	

Şekil 4. Tababet-i Adliye Rehberi kitabının baş sayfası ve tercümesi

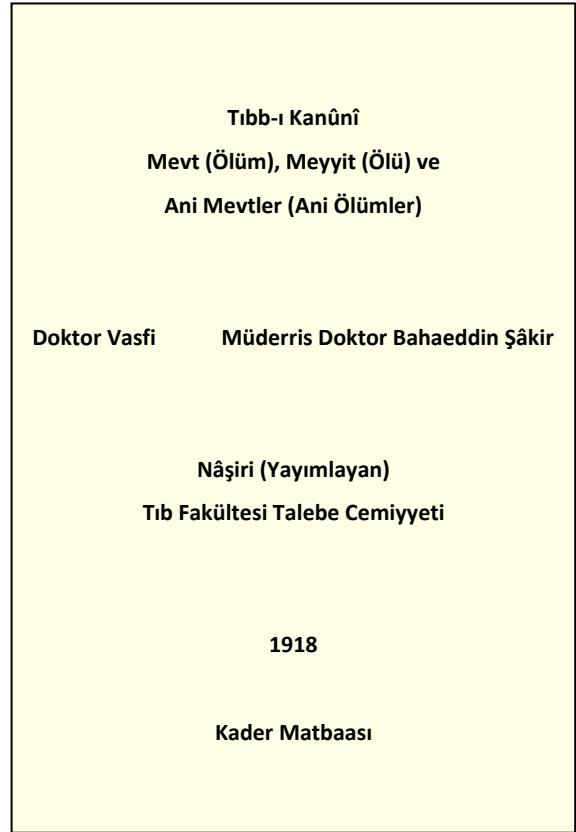
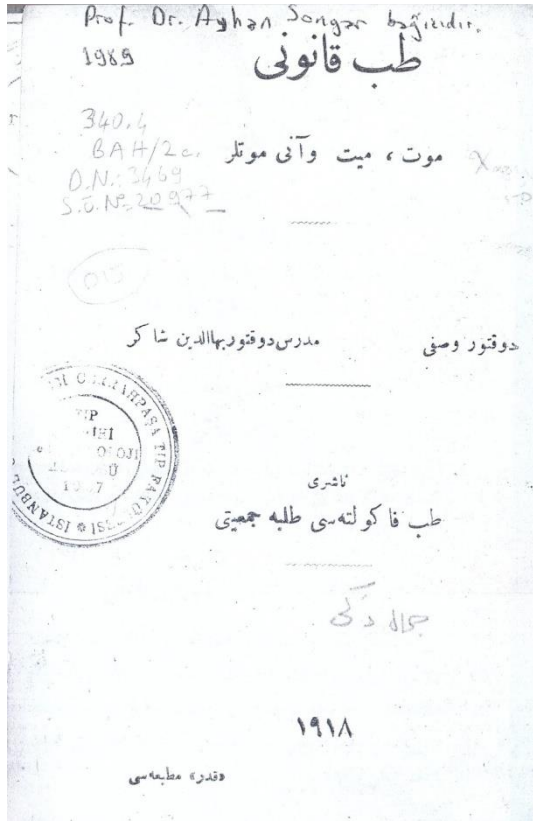
Tıbb-ı Kanunî (Birinci Kitap):

Bin dokuz yüz on sekiz senesinde yayımlanan ve Tıp Fakültesi Talebe Cemiyeti tarafından neşredilen bu eser mevt (ölüm), meyyit (ölü) ve ani mevtler (ani ölümler) konularını içermektedir (Şekil 5).⁸

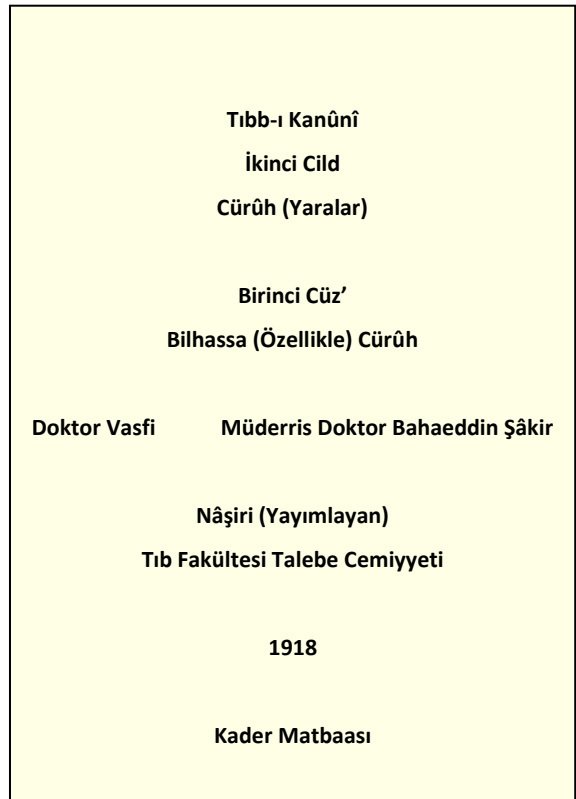
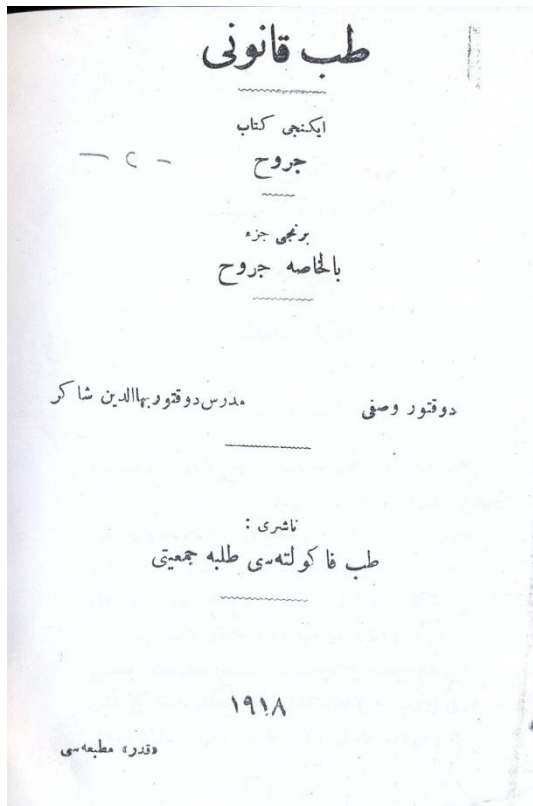
Tıbb-ı Kanunî (İkinci Kitap):

Yine 1918 senesinde yayımlanan ve yine Tıp Fakültesi Talebe Cemiyeti tarafından yayımlanan bu eser ise bilhassa cüruh yani özellikle yaralar konusundadır (Şekil 6).⁹

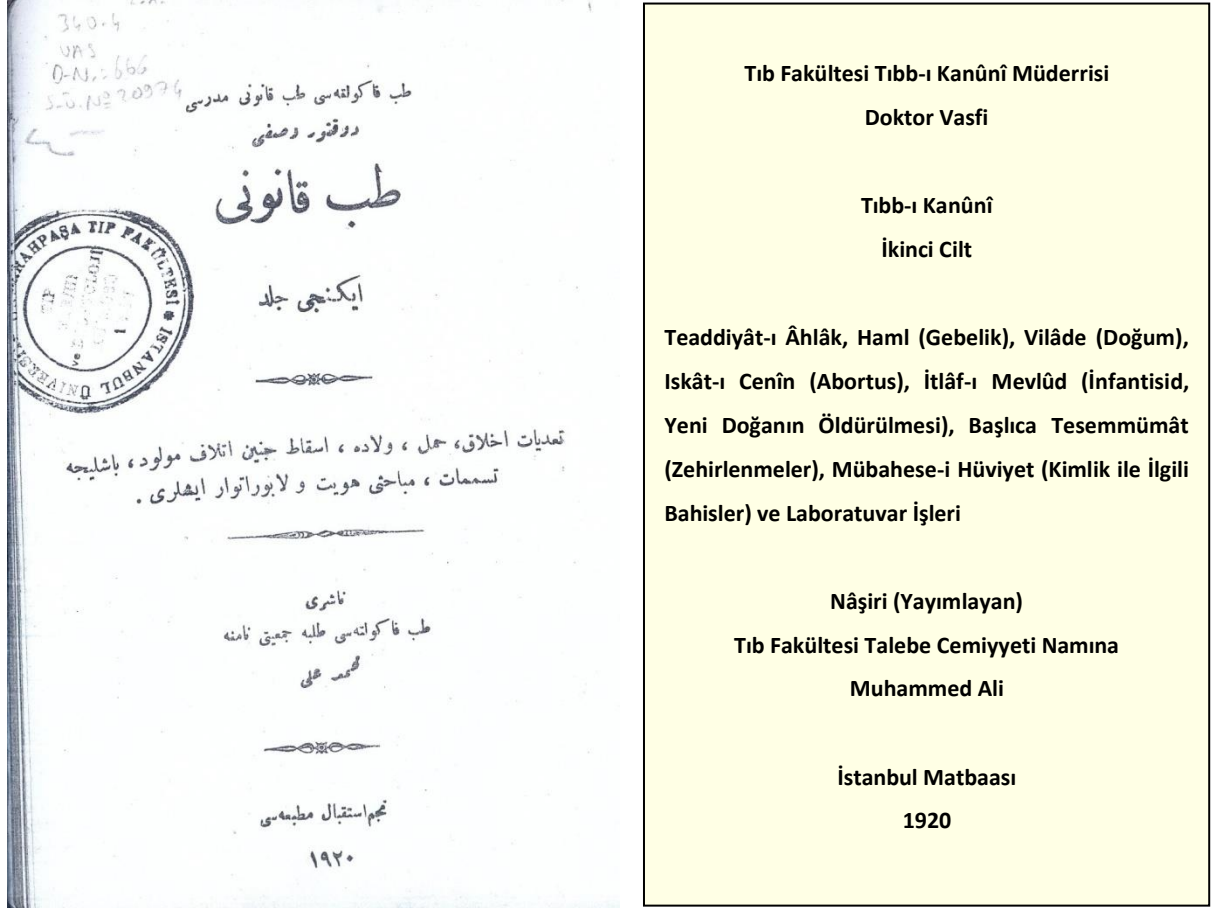
Şekil 5. Tıbb-ı Kanûnî, Birinci Kitap'ın baş sayfası ve tercümesi

Şekil 6. Tıbb-ı Kanûnî, İkinci Kitap'ın baş sayfası ve tercümesi

Dr. Vasfi Bey'in kendisinin telif ettiği eser

Dr. Vasfi'nin tek başına hazırladığı eser ise *Tıbb-ı Kanunî (İkinci Cilt)* adıyla yine Tıp Fakültesi Talebe Cemiyeti tarafından yayımlanmıştır (Şekil 7). Eser teaddiyât-ı ahlâk (ahlâka saldırılar [tecavüzler]), haml (gebelik), vilâde (doğum), iskât-ı cenin (gebeliğin sonlandırılması, abortus), itlâf-ı mevlud (yeni doğanın öldürülmesi, infantisit), başlıca tesemmümat (zehirlenmeler), mübahese-i hüviyet (kimlik ile ilgili konular) ve laboratuvar işleri kısımlarını içermektedir.¹⁰

Şekil 7. Tıbb-ı Kanunî, İkinci Cilt'in baş sayfası ve tercümesi

DR. VASFİ BEY'İN VERDİĞİ DERSLER

Bin dokuz yüz on dokuz yılında Dr. Bahaettin Şakir Bey'in vefatı üzerine ders hocalığını Dr. Vasfi Bey üstlenmiştir. Dr. Vasfi Bey verdiği adlî tıp dersi ile ilgili bilgileri o dönemde yayımlanmış Talebe Rehberleri'nden edinmekteyiz.

Bin dokuz yüz yirmi - yirmi bir (1336-1337) öğretim yılı Talebe Rehberi'ne göre, Müderris Dr. Vasfi Bey kış nısf-ı sene-i dersiyesi tedrisatı içinde dokuzuncu sömestrde tıbb-ı kanunî dersini okutmuştur. Dr. Vasfi Bey bu dersleri nazarî ve amelî olarak Pazar günleri saat 2-3 ve Salı günleri 2-3 arasında vermiştir. Tıbb-ı kanunî dersi müfredatı şu şekildedir: mevt, cüruh (yaralanma), ihtinakât-ı mihanikiye (mekanik etkilerle oluşan yanıklar), teaddiyât-ı ahlâk, laboratuvar ve morgda tesadüf edilen vaka üzerine tatbikât.¹¹

Yine Talebe Rehberi'nden edinilen bilgiye göre aynı öğretim yılında Müderris Dr. Vasfi Bey, tıbb-ı kanunî dersini, yaz nisf-ı sene-i dersiyesi tedrisatı içinde onuncu sömestride nazarî ve amelî olarak Pazar günleri 2-3 saatleri, Pazartesi günleri 1-2 saatleri arasında vermiştir (Şekil 8). Onuncu sömestride okutulan tıbb-ı kanunî müfredatında ise şu şekildedir: akamet (kısırlık) ve ibanet (eşcinsellik), hünsâiyet (hermafroditlik), haml (gebelik) ve viladet (doğum), iskat-ı cenin (abortus), katl-i mevlud (infantisid [çocuk öldürme]), tesemmümât (zehirlenmeler), sanat-ı tababetin icrasına ait nizâmât ve kavâid (tıp uygulamalarına ait düzenlemeler ve kanunlar), etibbanın vezâif-i kanuniyesi (hekimlerin görevleriyle ilgili kanunlar), mesuliyet-i etibba (hekim sorumluluğu), vezaif-i adliye-i etibba (adli tabiplerin görevleri).¹²

۳۳

اجرای تأثیر ایدن ادویه { موسمه و مقبضه الاوعیه } ، مدرات ، دهنفکسیونه خدمت ایدن ادویه ، معدنهک حرکاتی اوزرینه تأثیر ایدن ادویه ، مسهلات ، قابضات ، ملیات ، قان اوزرینه تأثیر ایدن ادویه ، ایودورلر . معشعات .

امراضه اطفال — مدرس دوكتور قدری راشد باشا نظری درس : بازار ايرتسی ۹-۱۰ پ .

انتان افرنجی ، تيفولر ، ديفتهری ، جهاز تنفس خسته اقلری .

سربریات تدویر — مدرس دوكتور عاقل مختار بك تدریسات سربریه : بازار ايرتسی ۱۰-۱۲ .

وقایع سربریه اوزرینه تدریسات وتطبیقات تدویره .

طب قانونی — مدرس دوكتور وصفي بك نظری وعملی درس : بازار ۳-۴ بازار ايرتسی ۱-۳ .

عقامت وهنات ، خنثائیت ، حمل وولادت ، استقاط جنین ، قتل مولود ، تسممات . صفت طبابتك اجراسته عائد نظامات وقواعد ، اطباتك وظائف قانونیه سی ، مسئولیت اطبا ، وظائف تدلیه اطبا .

صوك صنف طلبیه سی : هفته ده بش كون اوكله دنصكره استانبولده دیون عمومیه قارشوسنده « طب فاكولته سی معاينه خانه سنده » مختلف مدرس ومدرس معاونريك ياننده مراجعت ایدن خستكافی معاينه ایدرلر .

سناژ صنف طلبیه سی : هر كون ، هر ساعت مقید اولدقلری سربریاتلرده تطبیقاتله مشغول اولورلر .

طب فاكولته سی سربریات ولادیه سنه ملحق

قالبه مكنتی تدریساتی : [*]

برنجی صنف طالبانی — مدرس معاون دوكتور كنعاف توفیق بك مختصر تشریح وفیزیولوژی ، باقتریولوژی ، امراض داخلیه وخارجیه وحفظ الصحه معلوماتی . خسته باقیچیلق : بازار ، چهارشنبه ۱۰-۱۲ .

ایكینجی صنف طالبانی — مدرس دوكتور اسماعیل درویش بك عملی ونظری اهللك تدریساتی : بازار ايرتسی ، پنجشنبه ۱۱-۱ .

شاکردلر سربریات ولادیه دنناوبه نویتمده قالدق تدریسات عملیه ده بولورلر . [*] بو تدریساته قدرغهده كاتق سربریات ولادیه ده دوام اولمقدهدر .

Şekil 8. Darülfünun-ı Osmanî Talebe Rehberi'nde Tıp Fakültesi'nde Vasfi Bey'in verdiği tıbb-ı kanunî dersinin yer aldığı sayfa

Bin dokuz yüz yirmi bir - yirmi iki öğretim yılı için yayımlanan Talebe Rehberi'ne göre İstanbul Darülfünunu tıp medresesinde Müderris Dr. Vasfi Bey'in, tıbb-ı kanunî dersini bir önceki sene ile aynı şekilde dokuzuncu¹³ ve onuncu¹⁴ sömestrlerde aynı günlerde ve saatlerde ve aynı müfredat dahilinde verdiği görülmektedir.

Bin dokuz yüz yirmi iki - yirmi üç öğretim yılında da, Müderris Dr. Vasfi Bey tıbb-ı kanunî dersini dokuzuncu¹⁵ ve onuncu¹⁶ sömestrlerde aynı günlerde ve saatlerde ve yukarıda sözü edilen müfredat dahilinde okutmuştur.

Bin dokuz yüz yirmi üç - yirmi dört öğretim yılında ise Müderris Dr. Vasfi Bey'in tıbb-ı kanunî derslerini dokuzuncu¹⁷ sömestrde Pazar günleri saat 3-4 ve Salı günleri 3-4 arasında ve onuncu¹⁸ sömestrde bir önceki sene ile aynı günlerde, saatlerde ve aynı müfredat dahilinde verdiği görülmektedir.

Dr. Vasfi Bey 1924-1925 öğretim yılında vefatına kadar bir önceki yılda verdiği gibi tıbb-ı kanunî derslerini dokuzuncu¹⁹ ve onuncu²⁰ sömestrlerde okutmuştur.

BİLGİ

Bu makale İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Tıp Tarihi ve Etik Anabilim Dalı'nda hazırlanan Türkiye'de Adli Tıp Eğitiminin Öncüleri ve Gelişimi (1846-1933) isimli doktora tezinin bir parçasıdır.

Kaynaklar

1. Şehsuvaroğlu B.N., Özen C. Dünyada ve Yurdumuzda Adli Tıbbın Tarihçesi ve Gelişmesi. İstanbul: Sermet Matbaası; 1974. p. 64.
2. Dölen E. Türkiye Üniversite Tarihi 1: Osmanlı Döneminde Darülfünun 1863-1922, İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları; 2009. pp. 431-432.
3. Ekici C. (Ed.). Belgelerle Adli Tıp. İstanbul: T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü; 2010. p. 98.
4. Ekici C. (Ed.). Belgelerle Adli Tıp. İstanbul: T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü; 2010. p. 108.
5. Dölen E. Türkiye Üniversite Tarihi 2: Cumhuriyet Döneminde Osmanlı Darülfünunu 1922-1933, İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları; 2010, 97-99.
6. İrdelp N. Ö. Müderris Vasfi Bey'in Vefatı, Darülfünun Tıp Fakültesi Mecmuası, (1340/1924); 6 (11-12). (İstanbul Üniversitesi, Cerrahpaşa Tıp Fakültesi, Tıp Tarihi ve Etik Anabilim Dalı Arşivi, Dr. Vasfi Bey Dosyası)
7. Ersoy N. et all. Türkiye'de Adli Tıp Eğitiminin Tarihsel Sürecinde Beş Temel Kaynak (1294-1331), Türkiye Klinikleri Tıp Tarihi, 2001; 1, 127-137.
8. Doktor Vasfi, Bahaettin Şakir. Tıbb-ı Kanûnî, Birinci Kitap. İstanbul: Tıp Fakültesi Talebe Cemiyeti; 1918.
9. Doktor Vasfi, Bahaettin Şakir. Tıbb-ı Kanûnî, İkinci Kitap. İstanbul: Tıp Fakültesi Talebe Cemiyeti; 1918.
10. Doktor Vasfi. Tıbb-ı Kanûnî, İkinci Cilt. İstanbul: Tıp Fakültesi Talebe Cemiyeti; 1920.
11. Darülfünun-ı Osmanî Talebe Rehberi (1336/1920). 1336-1337 Sene-i Dersiyesi. İstanbul. Evkaf-ı İslamiye Matbaası: 27-28.
12. Darülfünun-ı Osmanî Talebe Rehberi (1336/1920). 1336-1337 Sene-i Dersiyesi. İstanbul. Evkaf-ı İslamiye Matbaası: 33.
13. Darülfünun-ı Osmanî Talebe Rehberi (1337/1921). 1337-1338 Sene-i Dersiyesi. İstanbul. Matbaa-i Amire:31.
14. Darülfünun-ı Osmanî Talebe Rehberi (1337/1921). 1337-1338 Sene-i Dersiyesi. İstanbul. Matbaa-i Amire:39.

15. İstanbul Darülfünunu Talebe Rehberi (1338/1922). 1338-1339 Sene-i Dersiyesi. İstanbul. Evkaf-ı İslamiye Matbaası: 34-35.
16. İstanbul Darülfünunu Talebe Rehberi (1338/1922). 1338-1339 Sene-i Dersiyesi. İstanbul. Evkaf-ı İslamiye Matbaası: 42-43.
17. İstanbul Darülfünunu Talebe Rehberi (1339/1923). 1339-1340 Sene-i Dersiyesi. İstanbul. Matbaa-i Amire: 35.
18. İstanbul Darülfünunu Talebe Rehberi (1339/1923). 1339-1340 Sene-i Dersiyesi. İstanbul. Matbaa-i Amire: 43-44.
19. İstanbul Darülfünunu Talebe Rehberi (1340/1924). 1340-1341 Sene-i Dersiyesi. İstanbul. Yeni Matbaa: 27-28.
20. İstanbul Darülfünunu Talebe Rehberi (1340/1924). 1340-1341 Sene-i Dersiyesi. İstanbul. Yeni Matbaa: 34-35.